

Contents

შესავალ.....	2
კვლევის მიზანი.....	2
ანალოზ.....	2
I მუნიციპალტეტის მიერნარჩენის მიღება დ ვალდებუბის წარმოქმნა	3
ა. მონსახურების შესყიდვა.....	3
ბ. საქონლის შესყიდვა	4
გ. საქონლის/მოშახურების გაცვლ (ბარტერი).....	6
II წარმოქმნილ ვალდებუბის გადხდ/გაქვითვა	7
ა.....	7
ბ.....	7
გ.....	7
დ მუნიციპალტეტმა გადხადს გადმხდელს მიითუბით.....	9
ელექტრონულ ბაზის შექმნა	9
დსკვნა	10
რეკომენდცია	11
გამოყენებულ ლტერტურ	11

ქუთაისის მუნიციპალტეტის ეკოვალტეს შექმნისა დ მისი მუნიციპალტერსერვისებში
კონვენტურების შესაძლებლობის თაზაზე არსებულ კანონმდებლობის ანალოზ დ რეკომენდციები

შესავალ

ქუთაისი არის პირველი ქალაქი საქართველოში, რომელმაც 2015 წლიდან დაიწყო პლასტმასისა და მუყაოს სეპარირებული შეგროვება. განვლილი პერიოდის განმავლობაში ნელ-ნელა გაიზარდა მოსახლეობის ცნობიერება და ქალაქი უკვე მიზნად ისახავს შეეჭიდოს ახალ გამოწვევას „ნარჩენი არ არის ნაგავი“. ნარჩენების აღმოფხვრა და უკვე მოხმარებული რესურსების შემდგომი გამოყენება ხანგრძლივი და შრომატევადი პროცესია და ეს ერთბაშად ვერ განხორციელდება. სწორედ ამიტომ მუნიციპალური ტრანსფორმაციის პორტფელის საწყისი ინიციატივების ფარგლებში მუნიციპალიტეტმა გადაწყვიტა შექმნას პლასტიკის ბოთლებისა და ლითონის ქილების შეგროვების დეპოზიტური სისტემა.

ქალაქში უნდა განთავსდეს Reverse vending machine. ეს მანქანა (ავტომატი) გამოყენებული იქნება პლასტიკის ბოთლებისა და ლითონის ქილების მისაღებად, რომელიც ავტომატურ რეჟიმში გასცემს კუპონს დეპოზიტის დაბრუნების ან დაგროვების ქულების (ეკო-ვალუტის) შესახებ. დეპოზიტის სისტემა გამოყენებული იქნება ე.წ. ეკო-ვალუტის შემოღებისათვის ქალაქ ქუთაისში. შეიქმნება ელექტრონული საფულე, რაც მომხმარებლებს საშუალებას მისცემს დაგროვებული ეკო-ვალუტა გამოიყენონ სხვადასხვა მუნიციპალურ სერვისებში: მუნიციპალური ავტობუსებში და მიკრო ავტობუსებში, პარკირების ან დასუფთავების მოსაკრებლის გადახდისას, ასევე სხვადასხვა ადგილობრივი მოსაკრებლების გადახდისას. აღნიშნული სმარტ მიდგომების დანერგვა ხელს შეუწყობს არა მარტო სეპარირების პოპულარიზაციას და გარემოს დაცვას, არამედ მოქალაქეების მოტივაციის ამაღლებას და ქცევითი უნარების ჩამოყალიბებას.

კვლევის მიზანი

კვლევის მიზანია მოახდინოთ საქართველოში არსებულ კანონმდებლობის ანალოგი ქუთაისის მუნიციპალიტეტში ეკო ვალუტის შექმნისა და მისი მუნიციპალურ სერვისებში კონვენტორების შესაძლებლობის თაობაზე. შევისწავლოთ არსებული მდგომარეობა და მოგამოთხოვოთ რეკომენდაციები.

ანალოგი

დეის მდგომარეობით საქართველოში მოქმედ არც ერთ ნორმატიულ აქტს არ არეგულირებს ზემოთ აღნიშნულ პროცესს. აღნიშნულიდან გამომდინარე ჩვენ შევეცადეთ დგვეყო პროცესი რამდენიმე საკითხად გაგვეანალიზებინა თითოეული საკითხი და მოგვემზადებინა რეკომენდაციები.

ანალოგის განხორციელებისას ჩვენაქცენტი გავაკეთეთ მუნიციპალიტეტზე, შესაძლებელია ასევე მუნიციპალიტეტს ქვეშ მოგიაწოდოთ მუნიციპალიტეტის მიერ დაფუძნებული საწარმოან ორგანიზაცია.

პროცესი დგვაავითქმედგ საკითხებად **1. მუნიციპალიტეტის მიერ ნარჩენის მიღება და ვალდებულების წარმოქმნა; 2. წარმოქმნილ ვალდებულების გადახდა; 3. საჭირო სისტემების არსებობა; 4. რეკომენდაციები; 5. რისკები.**

I მუნიციპალტეტის მიერ ნარჩენის მიღება და ვალდებულების წარმოქმნა

ბოთლებისა და ლითონის ქილების (შემდგომში ნარჩენები) მიღებისას მუნიციპალტეტს რომ გაუწოდეს ვალდებულება ჩამბარებლის (შემდგომში მომხმარებლის) წინაშე ამისთვის აუცილებელი განისაზღვროს ფორმა, თუ რას ნიშნავს ნარჩენის ჩამბარება. განვიხილოთ ორი მიდგომა ეს ნიშნავს, რომ ა. მუნიციპალტეტი ყიდულობს მომსახურებას (ნარჩენების შეგროვების სახით) ბ. მუნიციპალტეტი ყიდულობს საქონელს (ნარჩენების სახით) ფიზიკური პირისგან გ. საქონელს/მომსახურების გაცვლას (ბარტერი).

ა. მომსახურების შესყიდვა - განვიხილოთ შემდეგი გარემოება. მომხმარებლის მიერ ნარჩენის ჩამბარება განიხილება როგორც მომსახურების შესყიდვა მუნიციპალტეტის მიერ ანუ როცა მომსახურების შესყიდვაში მუნიციპალტეტი იხდის საბიუჯეტო სახსრებს.

აღნიშნულ მიდგომისას უნდა იქნეს გათვალისწინებული რამდენიმე კანონი. ეს კანონებია „სახელმწიფო შესყიდვის შესახებ“ საქართველოს კანონი და საგადასახადო კოდექსი.

„სახელმწიფო შესყიდვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნებიდან გამომდინარე ნებისმიერი სახის მომსახურების სახელმწიფო შესყიდვა ითვალისწინებს მომსახურების ხელშეკრულების გაფორმებას და სხვა სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ კანონით განსაზღვრულ პროცედურებს.

ასევე გასათვალისწინებელია საგადასახადო კოდექსის მოთხოვნები. საგადასახადო კოდექსის 154 მუხლის შესაბამისად გადახდის წყაროსთან გადასახადს დაკავება ევალება საგადასახადო აგენტს, რომელიც არის იურიდიული პირი, საწარმო/ორგანიზაცია ან მეწარმე ფიზიკური პირი, კერძოდ საწარმო/ორგანიზაცია ან მეწარმე ფიზიკური პირი, რომელიც გაწეულ მომსახურების ღირებულებას უნაწილებს ფიზიკურ პირს (გარდა ღებ-ის გადამხდელად რეგისტრირებულ ფიზიკურ პირისა, ნოტარიუსისა, კერძო აღმასრულებლისა, მიკრო ბიზნესის სტატუსის მქონე ფიზიკური პირისა და ფქსირებულ გადასახადს გადამხდელს სტატუსის მქონე ფიზიკური პირისა, შესაბამისი საქმიანობის ნაწილში), რომელიც ინდივიდუალურ მეწარმედ რეგისტრირებული არ არის;

აღნიშნულიდან გამომდინარე მუნიციპალტეტის მიერ ყოველ მიღებულ მომსახურების გადახდას, ბიუჯეტი უნდა გადარიცხოს შესაბამისი საშემოსავლო გადასახადს.

თუკენ არ გვინდა რომ ასეთი შესყიდვაზე გავრცელდეს სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ საქართველოს კანონის მოთხოვნები, მაშინ მომსახურების შესყიდვისას წინასწარ უნდა იქნეს დათქმა რომ მუნიციპალტეტს არ იხდის ნარჩენის შეგროვების მომსახურებაში საბიუჯეტო სახსრებს და მხოლოდ მომსახურე პერსონის მიმართ წარმოქმნება ვალდებულება (არ ფულად სახსრების). ეს შემთხვევა განხილულია ქვეთავში - საქონელს შესყიდვა.

ბ. საქონლს შესყიდვა - ეს ნიშნავს რომ ჩამბარებელ აწვდის საქონელს მუნიციპალტეტს, ხოლო მუნიციპალტეტი იძენს საქონელს. ამ მიმართულებით მსჯელობისას უნდა განვიხილოთ ორი მიმართულება:

ბ.ა როცა მუნიციპალტეტი იხდის საბიუჯეტო სახსრებს შეგროვებულნარჩენში; და

ბ.ბ როცა არ იხდის საბიუჯეტო სახსრებს და უნდება მხოლოდ ვალდებულება მომწოდებლის მიმართ რომელიც შეიძლება გამოყენებულ იქნეს (გაიქვიოს) მხოლოდ მუნიციპალურ სერვისებში (მუნიციპალური ავტობუსებში და მიკროავტობუსებში, პარკირების ან დასუფთავების მოსაკრებელს გადახდისას).

ბ.ა

მუნიციპალტეტს მხრიდან ნარჩენების შეძენის შემთხვევა უნდა გავაანალიზოთ “სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ” საქაროელს კანონი რადგან ეს კანონი აღდენს სახელმწიფო შესყიდვების განხორციელების ზოგადსამართლებრივ, ორგანიზაციულ ეკონომიკურპრინციპებს.

“სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ” საქაროელს კანონი ვრცელდება ყველ სახის სახელმწიფო შესყიდვაზე.

სახელმწიფო შესყიდვა კი გულისხმობს – “ამ კანონითდღენილშემთხვევებში ელექტრონულ ან სხვა საშუალებების გამოყენებითშემსყიდველ ორგანიზაციის მიერნებისმიერი საქონლს, მომსახურებისა და სამშენებლოსამუშაოს შესყიდვას მუნიციპალტეტს ბიუჯეტს სახსრებით”;

“სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ” საქაროელს კანონი აღნიშნულ მიმართულებითგამონაკლს არ ითვალსწინებს და თუ ამ მიმართულებით განვითარდება მოვლენები მაშინ აუცილებელ იქნება აღნიშნულ კანონში შესაბამისი ცვლილებების შეტანა (ეს შეიძლება გავრცელდეს მომსახურების შეძენისასაც). კერძოდკანონის პირველ მუხლს 3¹ პუნქტს უნდა დემატეს შემდეგი „ყ“ ქვეპუნქტი შემდეგი რედაქციით „მუნიციპალტეტს მიერ დამტკიცებული პროგრამის ფარგლებში მუნიციპალური ნარჩენების შესყიდვაზე“.

აღნიშნულ ცვლილება მოგვცემს საშუალებას ესეთ შესყიდვაზე არ გავრცელდეს სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ საქაროელს კანონის მოთხოვნები.

ბ.ბ თუნარჩენების მიღებისთვის მუნიციპალტეტი არ იხდის მუნიციპალტეტს ბიუჯეტს სახსრებს მაშინ “სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ” საქაროელს კანონის 3-ე მუხლს 1 პუნქტის თანახმადიგი არჩაითვლება სახელმწიფო შესყიდვად

ელექტრონული ფული

თუდვუშვებთ რომ მუნიციპალტეტი ყიდულობს საქონელს ან მომსახურებას იმ გვარად რომ მასში არ იხდის მუნიციპალტეტს ბიუჯეტს სახსრებს, მაშინ შეიძლება განვიხილოთ შემთხვევა როცა მუნიციპალტეტმა უნდა შემოიღოს **ელექტრონული ფული**. ელექტრონული ფული წარმოადენს ფულად სახსრების ექვივალენტრლირებულებას, რომელც მისი გამოიშვების მიერშენახულა ელექტრონულად

აღნიშნულ მიმართულების განხილვისას ჩვენ შევისწავლეთის ნორმატული/სამართლებრივი აქტები რომლებიცარეგულირებენ ელექტრონული ფულის არსებობას.

ელექტრონული ფულის გამოიშვებას და შემდეგი რეგულაციებს არეგულირებს “საგადხდისისტემისა და საგადხდო მომსახურების შესახებ” საქაროელს კანონი და „საქაროელს ეროვნულ ბანკის შესახებ“ საქაროელს ორგანულ კანონი.

კერძოდ “საგადხლო სისტემისა და საგადხლო მომსახურების შესახებ” საქაროელს კანონის 2-ე მხლის „ც“ ქვეპუნქტის თანახმად **ელექტრონული ფული** არის – ელექტრონული ფულის პროვაიდერის მიერ გადხდის ობერაციების განხორციელების მიწით მომხმარებლისგან მიღბულ ფულად სახსრების ნომინალური ღირბუბა, რომელიც შენახულია ელექტრონულდ (მათბორის, მაგნიტრმატრბელზე) და რომელსაც გადხდის საშუალებად მისი გამომშვების გარდ, მესამე პირბიც აღარბენ;

ანუ მნიშვნელგანია შიდ სისტემა რომლიც უნდ დინერგოს მუნიციპალტეტი, რდგან ოუ მუნიციპალტეტის მიერ გამომშვებულ ელექტრონულ ფულს მესამე პირბიც აღარბენ, როგორცა ვთქვათ სატრანსპორტო კომპანია, პარგირების სამსახური და სხვა. მაშინ მუნიციპალტეტი უნდ გახდეს “საგადხლო სისტემისა და საგადხლო მომსახურების შესახებ” საქაროელს კანონით განსაზღვრულ საგადხლო მომსახურების პროვაიდერი რომელიც უშვებს ელექტრონულ ფულს საქაროელს კანონმდებლის შესაბამისად

ელექტრონული ფულის პროვაიდერი კი არის “საგადხლო მომსახურების პროვაიდერი, რომელიც უშვებს ელექტრონულ ფულს საქაროელს კანონმდებლის შესაბამისად”;

ანუ შეიძლება ითქვს, რომ თემ მუნიციპალტეტი გამოუშვებს ელექტრონულ ფულს, მაშინ იგი უნდ გახდეს საგადხლო მომსახურების პროვაიდერი.

საგადხლო მომსახურების პროვაიდერს კი უფლება აქვს, საქაროელს ტერიტორიაზე განახორციელს საგადხლო სისტემის მარუა მხოლოდ საქაროელს ეროვნულ ბანკის მიერ “საგადხლო სისტემისა და საგადხლო მომსახურების შესახებ” კანონის შესაბამისად სისტემის ობერ ტრადდ რეგისტრირების შემთხვევაში.

საგადხლო მომსახურების პროვაიდერდ რეგისტრაციას არეგულირბს „საგადხლო მომსახურების პროვაიდერის რეგისტრაციისა და რეგულირების წესის დმტვიცების შესახებ” საქაროელს ეროვნულ ბანკის პრუთენტის 2023 წლის 1 მაისის №77/04 ბრმანება.

აღნიშნულ ბრმანებით განსაზღვრულია პროვაიდერის რეგისტრაცია და აღმინისტრატორის შესაფერისობის კრტერიუმები, წილბრივი მონაწილეობის კონტოლ, ცვლებების რეგისტრაცია, პროვაიდერის რეგისტრაციის გაუქმება, პროვაიდერის ვალდბუბები. კერძოდ პროვაიდერის სათავო ოფისის, საობერაციო საქმიანობისათვის განკუთვნილ ფრთს და ელექტრონულ სისტემის მიმართ მოთხოვნები, შიდ პოლიტკა და რისკების მარუა, მომხმარებლის საჩივრების მიღბისა და განხილვის ურუნველეფ და სხვა.

საგადხლო მომსახურების პროვაიდერის საქმიანობისას გასათვალსწინებელია ასევე შემდეგი სამარულებრივი აქტები: “საგადხლო მომსახურების პროვაიდერების კაპიტალს აღკვეატრობის მოთხოვნის შესახებ წესის დმტვიცების თაზაზე” საქაროელს ეროვნულ ბანკის პრუთენტის 2023 წლის 1 მაისის №97/04 ბრმანება, “საგადხლო მომსახურების პროვაიდერის მიერ საბარათ ინსტრუმენტის შესახებ სტატისტკური ანგარიშების ფრმების შევსების და წარდგენის ინსტრუქციის დმტვიცების თაზაზე” საქაროელს ეროვნულ ბანკის პრუთენტის 2022 წლის 7 ნოემბრის №156/04 ბრმანება, „საგადხლო მომსახურების პროვაიდერისათვის ფულდ ჯარმის ოდნობის განსაზღვრის, დკისრბისა და აღსრულების წესის დმტვიცების თაზაზე” საქაროელს ეროვნულ ბანკის პრუთენტის 2017 წლის 13 ოვნისის №87/04 ბრმანება, „საგადხლო მომსახურების პროვაიდერის რეგისტრაციისა და რეგულირების წესის დმტვიცების შესახებ” საქაროელს ეროვნულ ბანკის პრუთენტის 2017 წლის 28 თბერვლის №29/04 ბრმანება, „საგადხლო მომსახურების პროვაიდერების უზანო შემოსავლს ლგალზაციის და ტრორშიმის დფნანსების რისკის ზედმხედელბის

ანგარიშგების შევსებისა და ინფორმაციის წარმოადგენის წესის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის 2017 წლის 28 მარტის №43/04 ბრძანება და ა.შ.

ამასთან ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსის 16-ე მუხლით განსაზღვრულ მუნიციპალტეტის საკუთარი უფლებამოსილებები არ ითვალისწინებს ზემოაღნიშნულ უფლებების განხორციელებას და საგადახდო მომსახურების პროვაიდერის მიმართულების არჩევის შემთხვევაში ჩვენი მოსაზრებით შესაბამისი ცვლილებების შეტანა იქნება საჭირო „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსში“.

ასევე მნიშვნელოვანია გასათვალისწინებელი იქნეს, რომ მუნიციპალტეტის საგადახდო მომსახურების პროვაიდერის ფუნქციის მინიჭების შემთხვევაში მის მიმართ გავრცელდება საგადასახადო კოდექსის 7¹ მუხლის მოთხოვნები, რომელზე არ გულისხმობს საგადახდო მომსახურების პროვაიდერთან გახსნილ საგადახდო ანგარიშის მიმართ მოთხოვნების საკითხს.

სხვა შემთხვევა

თუმცა მუნიციპალტეტის მიერ გამოწვევებულ ელექტრონულ ფულს მესამე პირები არ აღაარებენ მაშინ ეს არ ჩაითვლება “საგადახდო სისტემისა და საგადახდო მომსახურების შესახებ” საქართველოს კანონით დადგენილ ელექტრონულ ფულს განამარტებისას („ელექტრონული ფულს პროვაიდერის მიერ გადახდის ოპერაციების განხორციელების მიზნით მომხმარებლისგან მიღებულ ფულად სახსრების ნომინალური ღირებულება, რომელიც შენახულია ელექტრონულ დამატომორის, მაგნიტურ მატარებელზე) და რომელსაც გადახდის საშუალებად მისი გამოიყენების გარეშე, მესამე პირებიც აღაარებენ“) აუცილებელი პირობაა, რომ მესამე პირებიც აღაარებდნენ ამ ელექტრონულ ფულს. შესაბამისად ამ შემთხვევაში მუნიციპალტეტის თავიდან აირიდებს ზემოაღნიშნულ რეგულაციებს.

ასეთ შემთხვევაში უნდა განვიხილოთ შემდეგი სახის სისტემა: პირი აბარებს ნარჩენს მუნიციპალტეტს, მუნიციპალტეტი ყიდულობს მისგან საქონელს და მუნიციპალტეტს წარმოქმნება პირის მიმართ ვალდებულება, რომელსაც არ აღაარებენ მესამე პირები (სატრანსპორტო კომპანია, პარკირების სამსახური და სხვა.). ვალდებულება აღაარდება მხოლოდ მუნიციპალტეტის მიერ

აღნიშნულ მიმართულების განხილვისას აგრეთვე შესწავლილ იქნა საგადასახადო კოდექსი მოთხოვნები.

საგადასახადო კოდექსის 133¹ მუხლის შესაბამისად შესაძლებელია მუნიციპალტეტის გახდეს ვალდებული გადახდის წყაროსთან დაკავის შესაბამისი საშემოსავლო გადასახადი.

გ. საქონლის/მომსახურების გაცემა (ბარტერი)

ჩვენს მიერ განხილულ იქნა ასევე შემდეგი სახის შემთხვევა, როცა მუნიციპალტეტი იღებს ნარჩენს და სანაცვლოდ ნარჩენის ჩამბარებელ პირს აწვდის სხვადასხვა მუნიციპალტურ სერვისს. ასეთ შემთხვევაში არ იქმნება ელექტრონული ფულს სისტემა, უბრალოდ მუნიციპალტეტი აღაარებს ვალდებულებას მომხმარებლის წინაშე და ამ ვალდებულებას გაქვითავს სხვადასხვა მუნიციპალტურ სერვისში მომხმარებლის მოთხოვნის საფუძველზე.

მუნიციპალტეტის მიერ ვალდებულების აღების საფუძველი უნდა იყოს ქუთაისის საკრებულოს მიერ დამტკიცებული პროგრამა, სადაც გაწერილი იქნება, რომ ყოველი იღებულ ნარჩენზე უნდა გაცივს მკაცრი ალცხვის ჩეკი (ანუ ვალდებულების აღების დოკუმენტი) ან ელექტრონული ბარათი უნდა მოხდეს გარკვეულ ქულის (საკრებულოს მიერ დადგენილ თანხის ექვივალენტის) დრიცხვა. თანხის ოდენობა დამოკიდებული უნდა იყოს ჩასაბარებელ ნარჩენის სახეობაზე.

მუნიციპალტეტისათვის ვალდებულება არაა რდება როგორ გაცვლით ობერცია. გაცვლით ობერცის დროს, ესა თუ ის ერთეული მეორე ერთეულსაგან იღებს გარკვეულ ღირებულების საქონელს ან მომსახურებას და ამის სანაცვლოდ წვდის იგივე ღირებულების საქონელს ან მომსახურებას.

II წარმომადგენელი ვალდებულების გადახდა/გაქვითვა

მომხმარებელს მიერ დაგროვილი აქტუვით სხვადასხვა მუნიციპალური სერვისის საფასურის გადახდა შესაძლებელია განხორციელდეს სხვადასხვა სახით ა. გადამხდელმა გადაიხადა მუნიციპალტეტის მიერ გადახდელ საბიუჯეტო სახსრებით (ანუ ქემით) ბ. ელექტრონული ფულით გადაიხადა ოგიონ გადამხდელმა; გ. მუნიციპალტეტმა გაქვითოს გადამხდელს მიითუბით და მუნიციპალტეტმა გადაიხადა გადამხდელს მიითუბით

ა. გადამხდელმა გადაიხადა მუნიციპალტეტის მიერ გადახდელ საბიუჯეტო სახსრებით (ანუ ქემით), ეს გულისხმობს თუ მუნიციპალტეტი შემგოგებელს ნარჩენის მიღებისთანავე გადაუდოს შესაბამის თანხას.

ასეთ შემთხვევა მარტვია და არსაქრობს დმატუბით შესწავლს.

ბ. ელექტრონული ფულით გადაიხადა ოგიონ გადამხდელმა - ეს გულისხმობს ისეთ გარემოებას როცა შემოღებულა ელექტრონული ფული, არსებობს ელექტრონული ბაზა და ნარჩენის ჩამბარებელს საშუალება აქვს თავისი ელექტრონული მოწყობილობიდან ოგიონ აირჩიოს და გადარიცხოს თანხა შესაბამის მუნიციპალური სერვისების მომსახურების სანაცვლოდ

თუ დკმაყოფილებული იქნება ზემოთ ელექტრონული ფულის შექმნის მოთხოვნები მაშინ ასეთ შემთხვევა მარტვია და არსაქრობს დმატუბით შესწავლს.

გ. მუნიციპალტეტმა გაქვითოს გადამხდელს მიითუბით - ეს გულისხმობს როცა მუნიციპალტეტმა ვალდებულება აიღო მომხმარებელს მიმართ და არ არის გამოწვებული ელექტრონული ფული. მხოლოდ სექმნილა მუნიციპალტეტში შესაბამისი ელექტრონული სისტემა სადაც ჩამბარებელს დაჯროფდება ელექტრონული გარკვეული ქულები და მას შეეძლება მუნიციპალტეტს მიმართოს (ელექტრონული სისტემის მეშვეობით) რათა მუნიციპალტეტმა გაქვითოს მომხმარებელს ესა თუ ის მუნიციპალური სერვისის დვალანება.

ვალდებულებების გაქვითვისას დტალოდ უნდა იქნეს თავშივე განხილული იმ მუნიციპალური სერვისების ჩამონათვალ რომელც შეიძლება გაქვითოს/დიფროს დაგროვილი ქულებით

მუნიციპალური სერვისების ჩამონათვალ ესეთა, :

- ✓ მუნიციპალური ავტობუსების და მიკროავტობუსების საფასური;
- ✓ პარკირების საფასური;
- ✓ დასახლებული ტერიტორიის დასუფთავების მოსაკრებელი;
- ✓ მშენებლობის (გარდა განსაკუთრებული მნიშვნელობის რდაცოული ან ბირთვული ობიექტის მშენებლობისა) ნებართვის მოსაკრებელი;
- ✓ სათამაშო ბიჩნესის (გარდა დტორიის მოწყობისთვის დადენილისა) მოსაკრებელი;
- ✓ კულტურული მემკვიდრეობის სარეაბილიტაციო არეალს ინფრასტრუქტურის მოსაკრებელი;

- ✓ მშენებლობის (გარდ განსაკუთრებულ მნიშვნელობის რაღაცეა ან ბირთვულ ობიექტების მშენებლობისა) სანებარეო პირობების შესრულების დანატრების (ექსპლუატაციაში მიღების) თაზაჲ აქტის გამოცემის (მასში ცვლილების შეტანის) დჩქარებულ მომსახურების მოსაკრებელ;
- ✓ საჯროინფორმაციის ასლის გადღების მოსაკრებელ.
- ✓ სხვადსხვა გადსახდელ გადხდვინებულ მუნიციპალური სამსახურების ან მუნიციპალური ა(ა)იპ-ების მიერ

ჴემოღნიმნულ სერვისები შესადღებელა დვყოთ ორ კატეგორიად 1. მუნიციპალური სერვისის საფსური რომელიც ხელმეკრულებითარის დრგუღორებულ დ არ არის განსაზღვრულ კანონით 2. კანონითგანსაზღვრულ მოსაკრებლები.

პირველშემიხვევად შეიღება განვიხილოთ მუნიციპალური ავტობუების დ მიკრო ავტობუების საფსური; პარგირების საფსური; სხვადსხვა გადსახდელ გადხდვინებულ მუნიციპალური სამსახურების ან მუნიციპალური ა(ა)იპ-ების მიერ

პირველშემიხვევადში შესადღებელა ნარჩენების მომხმარებლის მიერ დგროვილ ქულებითმოხდეს სერვისების საფსურის გადხდ (გაქვიოთა). ამას დსქირებუა მხოლოდმუნიციპალტეტის საკრებულს მიერ შესაბამისი პროგრმის დმტვიცებისას სქემის გაწერ დ შესაბამისად მუნიციპალტეტის მერის დ მუნიციპალტეტის მიერ დმტვიცებულ ა(ა)იპ -ის შესაბამის სამაროებრივ აქტებში შესაბამისი ცვლილებების შეტნა.

მეორე შემოეევად შეიღება განვიხილოთ დსახლებულ ტერიტორიის დსუფავების მოსაკრებელ; მშენებლობის (გარდ განსაკუთრებულ მნიშვნელობის რაღაცეა ან ბირთვულ ობიექტის მშენებლობისა) ნებარეის მოსაკრებელ; საომამო ბიწესის (გარდ ლტორის მოწყობისოგის დდენილისა) მოსაკრებელ; კუღტურულ მემკვიდრეობის სარეაბილტაციოარალის ინფრსტრუქტურის მოსაკრებელ; მშენებლობის (გარდ განსაკუთრებულ მნიშვნელობის რაღაცეა ან ბირთვულ ობიექტების მშენებლობისა) სანებარეო პირობების შესრულების დანატრების (ექსპლუატაციაში მიღების) თაზაჲ აქტის გამოცემის (მასში ცვლილების შეტანის) დჩქარებულ მომსახურების მოსაკრებელ; საჯროინფორმაციის ასლის გადღების მოსაკრებელ.

მეორე შემიხვევადში მოსაკრებლების პრინციპებს არგუღორებს საქაროელს კანონი “მოსაკრებლების სისტემის საფუძვლების შესახებ” დ საქაროელს კანონი “ადილობრივი მოსაკრებლების”. ასევე გასაოღალსწინებელა მუნიციპალტეტის უუღბამოსილბი რომელიც დრგუღორებულა საქაროელს ორგანულ კანონით,“ადილობრივი ოგიომმაროელების კოდექსით”.

ჴემოჩამოუღლ კანონების გაანაღებით ირვევა, რომ არცერთ კანონში არ არის დშვებულ შესადღებლბა, იმისა, რომ განხორციელდეს მუნიციპალტეტა დ მოსაკრებლის გადმხდლ შორის არებულ ურთეროვალღბულები გაქვიოთა.

ასევე არ არის მუნიციპალტეტისათვის ესეთ უუღბამოსილბა მინიქებულ ადილობრივი ოგიომმაროელების კოდექსის 15-ე, 16-ე, 24-ე დ 54-ე მუღებით

“მოსაკრებლების სისტემის საფუძვლების შესახებ” საქაროელს კანონის ანაღოთიკი ირვევა, რომ (მუღლი 3. პუნქტი 3.) „3. დაუშვებელია ამ კანონით გაუთვალისწინებელი მოსაკრებლის გადხდის ვალდებულების ვინმესთვის დაკისრება“.

ასევე “მოსაკრებლების სისტემის საფუძვლების შესახებ” საქართველოს კანონის 3¹ მუხლის შესაბამისად - “1. მოსაკრებლის გადამხდელის მიერ მოსაკრებელი გადახდილად ითვლება, თუ მოსაკრებლის მიღება ორგანოში წარდგენილია საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი მოსაკრებლის გადახდის დამადასტურებელი ან საქართველოს ფინანსთა მინისტრის მიერ განსაზღვრული წესით დადგენილი საბუთი ან/და დოკუმენტი. ამასთანავე, მოსაკრებლის გადახდის დადასტურება შეიძლება განხორციელდეს ელექტრონული ფორმით, საქართველოს ფინანსთა მინისტრის მიერ დადგენილი წესით. 2. საქართველოს ფინანსთა მინისტრის მიერ განსაზღვრული წესით დადგენილი მოსაკრებლის გადახდის დამადასტურებელი (მათ შორის, ელექტრონული ფორმით) საბუთის ან/და დოკუმენტის მიმართ მოთხოვნებს, მისი წარდგენის წესს და მიღების ან/და აღიარების პროცედურებს ადგენს საქართველოს ფინანსთა მინისტრი.”

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე მოსაკრებლის გაქვითვა ან ჩათვლის შესაძლებლობა შესაძლებელია განხორციელდეს მაშინ თუ მოხდება ზემოთ მოყვანილ სამართლებრივ აქტებში შესაბამისი ცვლილებების შეტანა.

დმუნიციპალტეტმა გადახდას გადამხდელს მიითუბით- ეს გულისხმობს ისეთის ტემას, როცა ნარჩენის მომხმარებელს მიითუბით დმუნიციპალტეტს საბიუჯეტს სახსრებს მიმართავს ჩამბარებელს მაგივრად ანუ ბიუჯეტდნ მოხდება მესამე პირის მაგივრად სხვადასხვა გადსახდელის (მოსაკრებლები, სერვისების საფსური დ სხვა) გადროცხვა.

ესეთი მიდგომა ყველაზე მარტივია, საჭიროა მხოლოდ ბიუჯეტით დამტკიცდეს შესაბამისი პროგრამები.

ელექტრონულ ბაზის შექმნა

მოუხედვდ იმისა თუ რომელ სქემით განხორციელდება ზემოთ აღნიშნული პროცესი, აუცილებელა მუნიციპალტეტში არსებობდეს ელექტრონულ ბაზა, სადც აღრიცხულ იქნება ყველ მუნიციპალტეტს დებიტორი დ კრედტორი.

აღნიშნულ გულისხმობს, რომ მუნიციპალტეტში იქნება ისეთ ელექტრონულ სისტემა სადც შესაძლებელ იქნება მუნიციპალტეტს მიერ აღინიჭირებად ყველ შემოსავლს აღიციხვა. მუნიციპალტეტს შემოსავალ, კანონმდებლობის საფუძველზე, მოცავს როგორცერთულის მიერთავისი საქმიანობის მოწინებისთვის მიღებულ ან მისალები მომსახურების პოუენციალს, ასევე ბიუჯეტს შემოსავლების ანგაროშე მისალები ან მიღებულ ეკონომიკური სარგებლს საერთო თანხას. ასევე, მუნიციპალტეტს კონტროლრებულ ერთულების მიერ ადგილზრივი თგიმმარუელბის სახელთან მესამე პირბის სახელთბიუჯეტს შემოსავლების ანგაროშე მისალები ან მიღებულ ეკონომიკური სარგებლს საერთო თანხას.

აღნიშნულიდნ გამოდნარე შექმნილ უნდ იყოს ისეთ სისტემა სადც აღრიცხულ იქნება ბიუჯეტს შემოსულბების როგორც გადხდელ, ასევე გადსახდელ თანხები.

დედის მდომარეობით ასეთი სისტემა მხოლოდ საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახურის სისტემაა (RS.ge) სადაც აღრიცხება მხოლოდის შემოსავლები რომელმაც ადმინისტრირებას უწევთ შემოსავლების სამსახური.

ჩვენი მოვლევით რომელიც განხორციელდა სხვადასხვა მუნიციპალტეტებში, გარევა რომ არსებობს ცალკეულ შემოსავლების აღრიცხვის ელექტრონულ პროგრამები სხვადასხვა მუნიციპალტეტებში. მაგალითად ქუთაისში დასუფავების მოსაკრებლის აღრიცხვის ელ პროგრამა, ბორჯომში იჯარით გაცემული აქტების აღრიცხვის ელექტრონულ პროგრამა და სხვა.

ასევე არ არსებობს მუნიციპალტეტის მიერ დფუნებულ ორგანიზაციებში აღრიცხვის ერთიანი ავტომატიზირებულ სისტემები სადაც აღრიცხულ იქნება სხვადასხვა მუნიციპალური სერვისის მიმღები და საფასურის გადამხდელი პირები.

ამდენად საჭირო პირველ რიგში შეიქმნას ელექტრონული ბაზა, სადაც შესაძლებელი იქნება აღრიცხვის მომხმარებლის მიერ დგროვილი ქვების/ფული, შესაბამისად აღრიცხება მუნიციპალტეტის ვალდებულება მომხმარებლის წინაშე. ასევე შესაძლებელი იქნება მომხმარებელს ქონდეს წვდომა ელექტრონული სისტემასთან სადაც თვითგანკარგავს დგროვებულ ქვებს.

დასკვნა

ყოველივე ზომიდან გამომდინარე შეიძლება დავასკვნათ რომ ქუთაისის მუნიციპალტეტში ეკოვალუტის შექმნისა და მისი მუნიციპალური სერვისებში კონვენტირების შესაძლებლობის სხვადასხვა ძირითადი მეთოდები არსებობს.

ეს მეთოდებია:

1. მომხმარებლისთვის თანხის გადხდა;
2. ელექტრონული ფული შექმნა სადაც მომხმარებელი თვითონ განკარგავს თავის თანხებს ელექტრონულად
3. ელექტრონული ქვების დგროვების სისტემა, სადაც მომხმარებლის მიითთებით მუნიციპალტეტში მოხდენს მუნიციპალური სერვისების საფასურის გაქვითვას;
4. ელექტრონული ქვების დგროვების სისტემა, სადაც მომხმარებლის მიითთებით მუნიციპალტეტში მოხდენს მუნიციპალური სერვისების საფასურის გადხდას;
5. მექანიკური სისტემა, სადაც მომხმარებელი ალბულო ჩეკის საფუძველზე მოითხოვს მუნიციპალური სერვისების გადხდას, ხოლო მუნიციპალტეტში მოთხოვნის საფუძველზე გადხდას მესამე პირის გადხდით

პირველ შემთხვევაში საჭირო სახელმწიფო შესყიდვების კანონში ცვლილება; საშემოსავლო გადასახადით წყაროსთან დაბეგვრა, მუნიციპალური პროგრამის დმტვიცება, ტექნიკური საკითხების (ნარჩენის ჩამბარებელი აპარატის და მასთან დაკავშირებული სისტემის გამართვა..

მეორე შემთხვევაში საჭირო ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსში ცვლილებები, მოსაკრებლების საფუძვლების შესახებ კანონში ცვლილება, ადგილობრივი მოსაკრებლის შესახებ კანონში ცვლილება, სხვადასხვა კანონქვემდებარე აქტებში ცვლილება, მუნიციპალტეტის საგადხლო მომსახურების პროგაიდირდრეგისტრირება; ცვლილება; საშემოსავლო გადასახადით წყაროსთან დაბეგვრა, სრულყოფილი ელექტრონული სისტემის/ბაზის შექმნა, მუნიციპალური პროგრამის დმტვიცება, ტექნიკური საკითხების (ნარჩენის ჩამბარებელი აპარატის და მასთან დაკავშირებული სისტემის გამართვა;

მესამე შემთხვევაში საჭირო ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსში ცვლილებები, მოსაკრებლების საფუძვლების შესახებ კანონში ცვლილება, ადგილობრივი მოსაკრებლის შესახებ კანონში ცვლილება, სხვადასხვა კანონქვემდებარე აქტებში ცვლილება, ცვლილება; საშემოსავლო გადასახადით წყაროსთან დაბეგვრა, სრულყოფილ ელექტრონულ სისტემის/ბაზის შექმნა, მუნიციპალური პროგრამის დამტკიცება, ტექნიკური საკითხების (ნარჩენის ჩამბარებელ აპარატს და მასთან დაკავშირებულ სისტემის გამართვა;

მეოთხე შემთხვევა სრულყოფილ ელექტრონულ სისტემის/ბაზის შექმნა, მუნიციპალური პროგრამის დამტკიცება, ტექნიკური საკითხების (ნარჩენის ჩამბარებელ აპარატს და მასთან დაკავშირებულ სისტემის გამართვა;

მეხუთე შემთხვევა საშემოსავლო გადასახადით წყაროსთან დაბეგვრა, მუნიციპალური პროგრამის დამტკიცება, ტექნიკური საკითხების (ნარჩენის ჩამბარებელ აპარატს და მასთან დაკავშირებულ სისტემის გამართვა.

თითოეულ ამ მიმართულების არჩევის შემთხვევაში საჭირო კონკრეტულ მიმართულების კიდევ უფრო დაწვრილებით შესწავლა და განხორციელების გეგმის შემუშავება. განხორციელების გეგმაში მოცემულ უნდა იყოს ყველ საჭიროსამართლებრივი აქტი სადაც უნდა მოხდეს კონკრეტულ ცვლილებების შეტანა. ასევე უნდა მომზადდეს ცვლილებების პროექტები.

რეკომენდაცია

დასკვნაში მოყვანილი ხუთ მიმართულებიდან ყველზე მარტივად განსახორციელებელა მეხუთე შემთხვევა, ეს მიმართულება არ საჭიროებს საქაროელს ცენტრალური ხელისუფლების მხრიდან სხვადასხვა საკანონმდებლო აქტებში ცვლილებების შეტანას.

მაგრამ ვინაიდან ამ შემთხვევისას არიქნება სრულყოფილ გამართულ ელექტრონულ სისტემები, არის რისკები რომ სისტემამ არიმუშაოს სწრაფდდა ეფექტრად

ჩვენი აზრით ყველზე ეფექტრად იმუშავენს მესამე შემთხვევა, რომლის განხორციელების შემთხვევაში სისტემა იმუშავენს გამართულდ

აღნიშნულ შემთხვევის განხორციელება საჭიროებს დმატებით სახსრებს და ცენტრალური ხელისუფლების თანადომას რთა მოხდეს ცვლილებები სხვადასხვა კანონში და კანონქვემდებარე აქტში.

გამოყენებულ ლტერ ტტრ

- ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი;
- საგადასახადო კოდექსი;
- საბიუჯეტო კოდექსი;
- „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქაროელს კანონი;
- „საქაროელს ეროვნულ ბანკის შესახებ“ საქაროელს ორგანულ კანონი;

- „საგადხდისისტიმისა და საგადხდომოსახურების შესახებ“ საქარუელს კანონი;
- „საგადხდომოსახურების პროგაიდრის რეგისტრაციისა და რეგულრების წესის დმტვიცების შესახებ“ საქარუელს ეროვნულ ბანკის პრუთდენტს 2023 წლს 1 მაისის №77/04 ბრმანება;
- „ადეკვატრუბის მოთხოვნის შესახებ წესის დმტვიცების თაზაზე“ საქარუელს ეროვნულ ბანკის პრუთდენტს 2023 წლს 1 მაისის №97/04 ბრმანება;
- „საგადხდო მომსახურების პროგაიდრის მიერ საბართუ ინსტრუქციის შესახებ სტატისტიკური ანგაროშგების ფორმების შევსების და წარდენის ინსტრუქციის დმტვიცების თაზაზე“ საქარუელს ეროვნულ ბანკის პრუთდენტს 2022 წლს 7 ნოემბრის №156/04 ბრმანება;
- „საგადხდო მომსახურების პროგაიდრისათვის ფულდ ჯარმის ოდნობის განსაზღვრის, დკისრებისა და აღსრულების წესის დმტვიცების თაზაზე“ საქარუელს ეროვნულ ბანკის პრუთდენტს 2017 წლს 13 ივნისის №87/04 ბრმანება;
- „საგადხდო მომსახურების პროგაიდრის რეგისტრაციისა და რეგულრების წესის დმტვიცების შესახებ“ საქარუელს ეროვნულ ბანკის პრუთდენტს 2017 წლს 28 თებერვლს №29/04 ბრმანება;
- „საგადხდო მომსახურების პროგაიდრების უზანონო შემოსავლს ლგალოზციის და ტროროქმის დფნანსების რისკის ზედმხედელბის ანგაროშგების შევსებისა და ინფორმაციის წარმოდენის წესის დმტვიცების თაზაზე“ საქარუელს ეროვნულ ბანკის პრუთდენტს 2017 წლს 28 მარტს №43/04 ბრმანება;
- „ბიუეტების შემოსულებების აღრიცხვა-ანგაროშგებისა და ანგაროშწორების განხორციელებისა და ბიუეტში ზედეტადან შეცდომით გადხდლო შემოსულების თანხის დბრუნების, აღრიცხვისა და ანგაროშგების შესახებ“ საქარუელს ფნანსთა მინისტრის 2009 წლს 30 დეკემბრის №916 ბრმანება;
- „გადსახადების აღინისტრირების შესახებ“ საქარუელს ფნანსთა მინისტრის 2010 წლს 31 დეკემბრის №996 ბრმანება.